

Samenwerkingsagenda Paterswoldse Meer - Onlanden

Word-versie
31 oktober '18

Waarom een samenwerkingsagenda?

Het landschap ten zuidwesten van de stad Groningen (Onlanden, Paterswoldsemeer en omgeving) biedt grote kansen voor de vrijetijdseconomie.

Stad en regio kunnen hier meer voor elkaar betekenen: liggend op het grensvlak van twee provincies en vijf gemeentes vraagt dit gebied bij uitstek om regionale samenwerking. Daarom heeft Regio Groningen-Assen hier altijd veel in geïnvesteerd, in een grote verscheidenheid aan projecten. Toch zijn er nog belangrijke stappen te zetten: het gebied is relatief onbekend, het recreatieve aanbod kan beter, verbindingen ontbreken soms, de waterkwaliteit is matig en de branding van het gebied moet effectiever. Veel partijen zijn los van elkaar goed bezig met verbeteringen, maar de samenhang in hun acties en een langetermijnperspectief ontbreken. Om kansen in de volle breedte te kunnen benutten en andere middelen aan te kunnen trekken is een gezamenlijke aanpak nodig waar alle partijen aan bijdragen.

Tegelijkertijd is het gebied ook kwetsbaar. Het gebied herbergt diverse belangrijke natuurlijke en landschappelijke waarden. Met een toenemende recreatieve druk vanuit de stad en omliggende dorpen is het zinvol in gezamenlijkheid na te denken over het gebruik van het gebied. De verspreiding van recreanten is namelijk goed te sturen via het aanbod aan attracties en routes. Ook de verstedelijkingsdruk begint weer toe te nemen in de stadsen dorpsranden.

Het gebied vraagt om het smeden van 'nieuwe allianties': nieuwe samenwerkingen met en tussen partijen om dingen voor elkaar te krijgen. Er zijn veel partijen actief: overheden (5 gemeenten, 2 provincies, 2 waterschappen), gebiedsbeherende instanties (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Groninger Landschap, Meerschop Paterswoldsemeer) en vele ondernemers. Deze Samenwerkingsagenda bevat een gedeelde visie op het gebied en een aantal concrete, op uitvoering gerichte projecten. Hiermee kan de samenwerking concreet vorm krijgen en kunnen de grootste kansen voor verbetering worden opgepakt.

Een recreatief gebied in opkomst

Met de oplevering van de Onlanden als multifunctioneel gebied voor landbouw, natuur, waterberging en recreatie is een aantrekkelijk (uitloop)gebied van formaat ontstaan dat zich geleidelijk ontwikkelt tot een dynamisch landschap. Langzamerhand wordt het ook door inwoners, toeristen en vogelaars ontdekt. Het succes van de Onlanderij – een tot pleisterplaats omgebouwde boerderij aan de rand van de stad Groningen - getuigt van deze toenemende populariteit. Maar ook het toenemende gebruik van de recreatieve paden rondom het Leekstermeer bevestigt dat het gebied door steeds meer mensen ontdekt wordt en de verwachting is dat met onder andere de realisatie van de uitkijktoren van Natuurmonumenten de aantrekkingskracht nog groter zal worden.

Daarnaast zien we ook het gebruik van het water en de oevers van het Paterswoldsemeer toenemen. Het meer vervult al vele jaren een recreatieve functie voor de inwoners van Groningen, Haren en Eelde-Paterswolde.

Naast het feit dat de stedelijke bebouwing met wijken als de Piccardthof en Ter Borch steeds dichterbij komt, wordt hier volop door de horecasector geïnvesteerd. Voorbeelden hiervan zijn het Paviljoen De Dame, het Hampshire hotel, de Rietschans en ~~de plannen voor~~ een nieuw horecapaviljoen bij de Lijte. Samen met het Familiehôtel, het Scandinavisch dorp, de Rietschans, de Twee provinciën, Pizzeria Il Lago, Kaap Hoorn en Cafe Friese Veën maken ze de oevers van het Paterswoldsemeer tot een aantrekkelijke bestemming voor de omgeving.

Waar de kwaliteiten rondom het Paterswoldsemeer worden bepaald door het water (het 'blauw' gelardeerd door groen), is dit in De Onlanden juist andersom. Hier is een groen uitloopgebied ontstaan, waar de blauwe functie - de waterbuffer- deel van uitmaakt. Dit gedeelte is minder intensief in gebruik met horeca. Maar ook hier zijn diverse locaties die gebruikt worden als ankerplek bij een fiets- of wandeltocht: Camping Clossen, Paviljoen Pool, Grand café Borg Nienoord, de Onlanderij, Van der Valk Ter Borch, het Theehuis in Midwolda (gasterij Imkies), pannenkoekenboerderij Nienoord, het café in Roderwolde en de terrassen van Peize, Roden en Leek. De lijst met horecaondernemers is niet uitputtend, maar geeft wel aan dat dit gebied eveneens het nodige te bieden heeft. In het gebied zijn daarnaast kanoen botenverhuurders actief en liggen verspreid rond beide meren diverse terreinen met recreatiewoningen en liggen er enkele campings. Grootste trekker is waarschijnlijk landgoed Nienoord met het recreatiepark, museum en zwembad met binnen- en buitenbad. Beide gebieden zijn dooraderd met fiets- en wandelroutes; de laatste jaren is de recreatieve routestructuur van een behoorlijke impuls voorzien.

Een gezamenlijk plan

Dit document is het resultaat van gesprekken en workshops met veel verschillende stakeholders in het gebied, die met tussenpozen hebben plaatsgevonden tussen juni 2016 en juni 2017.

Er zijn diverse gesprekken geweest met stakeholders uit het gebied, waaronder de gemeenten, provincies en gebiedsbeherende instanties. Onderdeel hiervan was een workshop in Bunne waarin de partijen werden gevraagd naar de grootste opgaven, de begrenzing, mogelijke verbindingen en de programmering van het gebied.

Een netwerkbijeenkomst met ondernemers in hotel Van der Valk, georganiseerd door de gemeenten Noordenveld en Tynaarlo. Hier zijn rond de 100 ondernemers gevraagd naar hun ideeën, de kansen en obstakels die ze zien. Met meerdere horecaondernemers uit het gebied is een keukentafelgesprek gevoerd om kansen, wensen en problemen bij ondernemers te inventariseren. Maar vooral ook om de wenselijkheid van een samenwerkingsagenda te bespreken.

De conceptversie van dit document is aan alle stakeholders voorgelegd, voordat de definitieve versie is verspreid.

Visie

Afbakening van het gebied

Kerngebied is gelegen ten zuidwesten van de stad Groningen, tussen de A7 en de A28. Aan de randen eindigt het gebied in de landgoederen die aanwezig zijn in de diverse gemeenten (Leek, Noordenveld, Tynaarlo en Haren). Aan de oostzijde van het gebied is de A28 en het NW Kanaal een

enigszins harde grens. Een recreant houdt zich echter niet aan dergelijke grenzen. Daarom strekt het gebied zich best nog iets verder uit richting Zuidlaardermeer en Hondsrug. Aan de noordwestzijde is hetzelfde het geval. Hier vindt een geleidelijke overgang plaats naar het zuidelijk westerkwartier. De landgoederen bij Glimmen, Eelde-Paterswolde, Roden en Leek vallen nog wel binnen het plangebied.

Poort naar de rest van Drenthe

Vanouds vormen de Rijksstraatweg naar Haren en de Groningerweg naar Eelde-Paterswolde de twee uitvalswegen in de weekenden naar Drenthe. Het Nationaal Park Drentsche Aa en de Hondsrug worden op deze wijze al goed ontsloten. Drenthe is echter ook groter en meer. Ook in zuidwestelijke richting is ontsluiting richting Drenthe mogelijk, zeker nu de Onlanden zijn uitgegroeid tot een aantrekkelijk gebied. De bossen van Norg en Appelscha, het Fochtelooverveen en het nog relatief beek- en esdallandschap van Noord-Drenthe wordt op deze wijze ontsloten. Met dergelijke gebieden op korte afstand gelegen is het ook niet altijd nodig om in de auto te stappen naar bos of natuur; het landschap ligt op fiets- en loopafstand. En niet alleen vanuit Groningen, maar net zo goed vanuit Leek, Roden, Peize, Assen, Haren of Eelde-Paterswolde.

Een gebied met een eigen aantrekkingskracht

Voorliggend gebied kent genoeg mogelijkheden, kwaliteiten, diversiteit en toeristische voorzieningen om er een samenhangend toeristische eenheid van te maken. Dit beeld ontbreekt echter nog bij de klant. De kracht van het gebied wordt verder versterkt door in onderlinge samenhang het gebied als recreatieve eenheid te positioneren. De meeste organisaties zijn 'gewoon' bezig met hun activiteiten. Dit neemt al voldoende tijd in beslag, organisatie van marketing, nieuwe activiteiten of dwarsverbanden ontbreekt. Het is de inzet om met de Samenwerkingsagenda uit te komen bij één gezamenlijk profiel voor het gebied.

Ruimte voor vernieuwing

Groningen is een stad van start-ups en vernieuwing. Een deel van deze activiteiten komt soms tot stand in broedplaatsen. Interessant is hoe en waar zich de vernieuwing in het groene buitengebied kan voordoen. Vanuit de Samenwerkingsagenda wordt erop ingestoken om ook ruimte te geven voor nieuwe ideeën van ondernemers die passen bij recreatie, landschap en vrije tijd. De overheid dienen de randvoorwaarden te bewaken waarbinnen ondernemers de vrijheid krijgen om nieuwe ideeën te ontplooien. In het plangebied dient er met name duidelijkheid te zijn over de randvoorwaarden op het vlak van natuur en landschap.

Interne zonering

De kracht van het gebied zit hem in de groene en blauwe kwaliteiten die er aanwezig zijn en de mogelijkheden die er zijn om hiervan te genieten of doorheen te bewegen. Maar niet alle plekken zijn even aantrekkelijk of niet alle plekken kunnen een even grote druk van de natuur aan. Daarom wordt een zonering voorgesteld. Een zonering waarbij bepaalde gebieden intensiever gebruikt kunnen worden door en voor de toerist; in andere delen echter is de natuur veel kwetsbaarder en zal het genieten veel meer van afstand moeten plaatsvinden.

Herkenbare en goed ontsloten entreepunten

Vanuit alle windrichtingen moet het gebied op een goede en aantrekkelijke manier worden ontsloten: 'poorten' met voldoende parkeerplekken, horeca en goede informatie, van waaruit er routes het gebied in gaan. De huidige entrees naar het gebied hebben elk hun eigen kwaliteit en verbeteringsopgave. Zo liggen er twee transferia (Hoogkerk en Haren) aan de randen van het gebied; deze zijn vooral gericht op de stad Groningen en kunnen nog beter worden verbonden met het gebied en aantrekkelijker worden ingericht voor recreanten. Op andere plekken is juist de parkeervoorziening het probleem, zoals bij de Onlanden of de ingang van de Landgoederen in Paterswolde. In alle gevallen is er behoefte aan uniforme verwelkoming, bebording en informatievoorziening. Ook kunnen er betere verbindingen worden gelegd met drukke punten buiten het gebied, zoals de stations van Assen en Groningen.

Positionering in deelgebieden naar doelgroepen

Binnen het gebied worden verschillende doelgroepen aangesproken. Op de kaart hieronder staan deze aangegeven. Het is goed om vanuit deze doelgroepen het gebied verder te ontwikkelen. Ook maakt Onlanden-Paterswoldse Meer weer onderdeel uit van een groter geheel. Zo werkt Staatbosbeheer onder de noemer 'Groeingen' aan een visie op de groene cirkel rondom de stad Groningen. De positionering ten opzichte van het grotere gebied is belangrijk. Hieronder staat een aantal doelgroepen in en rond het gebied:

- Karding: sporters
- Roegwold: natuurliefhebbers
- Hondsrug/Zuidlaardermeergebied: senioren en fietsfanaten
- Paterswoldsemeer: gezinnen (strand Hoornse Plas), surfers (zijde van Haren), senioren (Scandinavisch dorp) . Yuppen (nabijgelegen horeca), wandelaars en fietsers in het hele gebied.
- Landgoederenzones: wandelaars en cultuur/erfgoed geïnteresseerden
- Deel Haren en Tynaarlo: gegoede burgerij, yuppen (horeca)
- Onlanden: gezinnen uit de stad (Onlanderij en uitkijktoren), natuurliefhebbers
- Deel Noordenveld: sportieve fietsers (richting de rest van Drenthe), wandelaars, steppers, hardlopers, ATB'ers, racefietsers
- Deel Leek: gezinnen (Nienoord), scharnierpunt voor het zuidelijk Westerkwartier

Kwaliteit

In het rapport van de laagveengordel is geconstateerd dat het Leekstermeer-Noord en het Paterswoldsemeer om een kwaliteitsimpuls vragen. Recent is het gebied rondom de Hoornse Plas verbeterd en is de Meerweg van een kwaliteitsimpuls voorzien. Hier is geïnvesteerd in verkeersveiligheid, nieuwe wandelpaden en een nieuw strand. Tevens is er ruimte gecreëerd voor horecacrecreatiewoningen en parkeerplaatsen. Dergelijke investeringen zijn rond beide meren op diverse plekken wenselijk. Niet meer rond het paterswoldse meer.

Meer ruimte voor zorgfuncties

Landelijk lijkt langs randen van dorpen en steden het een trend te zijn dat hier zorgfuncties een plek krijgen. Zorgboerderijen en de inzet van cliënten voor het onderhoud van landschap bieden kansen. LBD en SBB hebben afspraken lopen over werkplekken voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

Gezondheid

Gezond ouder worden is heden ten dage een noodzaak. Een gezonde groene omgeving draagt hier aan bij. Met de groenblauwe omgeving van de Onlanden en Paterswoldsemeer is een gebied ontstaan waaromheen circa 275.000 mensen wonen. De aansluiting vanuit stad en dorpen op dit gebied is van groot belang. Wegen als de A28 (Haren), A7 (Groningen) en de N372 (Peize, Roden, Leek) kunnen als een (mentale) barrière worden ervaren door inwoners. Met de samenwerkingsagenda worden deze barrières ook niet doorbroken. De gerichtheid op het groen/blauwe binnengebied kan hier echter wel door zijn beïnvloed.

18 19

Het bestaande recreatieve aanbod kan op een betere manier worden aangeboden aan toeristen en recreanten. Door arrangementen te maken waarin een dag, een weekend of een route wordt aangeboden met verschillende recreatieve activiteiten, wordt het huidige aanbod toegankelijker. Dit kunnen combinaties zijn binnen het gebied, zoals thema-fietsroutes of bijvoorbeeld 'Rondje Leekstermeer', maar ook stad-land combinaties: uitgaan en overnachten in Groningen, en dan een gezonde zondag in de Onlanden. Naast wandelen en fietsen moet er ook worden gedacht aan skaten, steppen, ATB'en, trailrunning, kanoën, paardrijden, letterboxen, natuurwandelingen, etcetera. Voor mensen van buiten de regio is juist de combinatie aantrekkelijk van enerzijds de stad met winkels en musea en anderzijds het buitengebied met natuur en recreatie. Dit kan leiden tot een langer verblijf in de regio. Vanuit deze arrangementen kan vervolgens weer aanvullend recreatief aanbod worden gecreëerd, voor speciale niche-doelgroepen. De onderliggende gedachte is dat de fysieke basis van het landschap inmiddels goed op orde is en dat alleen beter economisch benut kan worden. Er moet een 'plus' op het gebied worden gezet. Voor het invullen van deze economische opgave is de inzet van de ondernemers vereist. Door gezamenlijk sessies, lezingen of evenementen te organiseren kan worden gewerkt aan beeldvorming en marketing. Op deze wijze ontstaat er een netwerk, staat een aantal trekkers op en kan het gebied in beweging worden gebracht.

De kwartiermaker (Actie 1) kan hier een grote rol in spelen.

Belangrijkste partner: gezamenlijke ondernemers

Actieplan

ACTIE 1 - EEN KWARTIERMAKER AANSTELLEN

Er moet een persoon worden aangesteld die werkt als verbinder tussen de verschillende partijen en als aanjager en regisseur van initiatieven en acties. Op dit moment ontbreekt het bij de betrokken partijen aan capaciteit om overkoepelende zaken te organiseren of nieuwe kansen te creëren. In vrijwel alle gesprekken, met zowel overheden als ondernemers, wordt het belang van een kwartiermaker benadrukt. De kwartiermaker zou zich moeten

richten op:

- Oprichten van een netwerk voor ondernemers en gebiedsbeheerders. Regelmatig organiseren van activiteiten, brainstorms en lezingen;
- Centraal aanspreekpunt zijn van ondernemers richting de overheden;
- Ontwikkelen en uitvoeren van een marketingstrategie, in samenspraak met Marketing Groningen en Marketing Drenthe;
- Zorgen voor uniformiteit, bewegwijzering en herkenbaarheid;
- Zorgen voor harmonisering van het beleid voor het hele gebied bij alle vijf de gemeenten en de twee provincies. Onder andere in de omgevingsvisies. Op dit moment treffen we nog verschillen in de aanpak tussen de verschillende overheden.

De kwartiermaker zou door de overheid kunnen worden aangesteld. Uiteindelijk zou dit moeten worden overgenomen door de ondernemers in het gebied. Op termijn kan de kwartiermaker worden gefinancierd uit de lopende projecten die hij heeft opgestart.

Belangrijkste partner: bertokken gemeentes en provincies

ACTIE 2 - AANTREKKELIJKE ARRANGEMENTEN MAKEN

Het bestaande recreatieve aanbod kan op een betere manier worden aangeboden aan toeristen en recreanten. Door arrangementen te maken waarin een dag, een weekend of een route wordt aangeboden met verschillende recreatieve activiteiten, wordt het huidige aanbod toegankelijker. Dit kunnen combinaties zijn binnen het gebied, zoals thema-fietsroutes of bijvoorbeeld 'Rondje Leekstermeer', maar ook stad-land combinaties: uitgaan en overnachten in Groningen, en dan een gezonde zondag in de Onlanden. Naast wandelen en fietsen moet er ook worden gedacht aan skaten, steppen, ATB'en, trailrunning, kanoën, paardrijden, letterboxen, natuurwandelingen, etcetera. Voor mensen van buiten de regio is juist de combinatie aantrekkelijk van enerzijds de stad met winkels en musea en anderzijds het buitengebied met natuur en recreatie. Dit kan leiden tot een langer verblijf in de regio. Vanuit deze arrangementen kan vervolgens weer aanvullend recreatief aanbod worden gecreëerd, voor speciale niche-doelgroepen.

De onderliggende gedachte is dat de fysieke basis van het landschap inmiddels goed op orde is en dat alleen beter economisch benut kan worden. Er moet een 'plus' op het gebied worden gezet. Voor het invullen van deze economische opgave is de inzet van de ondernemers vereist. Door gezamenlijk sessies, lezingen of evenementen te organiseren kan worden gewerkt aan beeldvorming en marketing. Op deze wijze ontstaat er een netwerk, staat een aantal trekkers op en kan het gebied in beweging worden gebracht.

De kwartiermaker (Actie 1) kan hier een grote rol in spelen.

Belangrijkste partner: gezamenlijke ondernemers

ACTIE 3 - EEN SLIMME MARKETINGSTRATEGIE ONTWIKKELEN

Het gebied moet onder de aandacht worden gebracht van potentiële toeristen en recreanten. Voor de regiobewoners is het een afwisselend natuur- en recreatiegebied, waarin iedereen zijn eigen niche kan vinden. Voor mensen van buiten de regio is het een mooie natuurlijke aanvulling op wat de stad Groningen te bieden heeft.

Het belang van een marketingstrategie en bijbehorend actiepakket wordt door velen onderschreven. Marketing Groningen en Marketing Drenthe werken aan weerszijden van de provinciegrenzen aan hun eigen provinciale

strategieën. Deze moeten op elkaar worden afgestemd.

De vorm waarin de marketing wordt gedaan is belangrijk. Online marketing zoals via social media zijn waarschijnlijk het meest effectief en kosten-efficiënt.

Huidige websites bieden niet genoeg - een site als paterswoldsemeer.nl is behoorlijk verouderd met links naar restaurants die inmiddels al even niet meer bestaan. Ook kan er worden gedacht aan verrassende vormen van PR - op een bijeenkomst met ondernemers ~~is~~ kwam een ondernemer met het idee om een aparte Lonely Planet voor het gebied te ontwikkelen.

Belangrijkste partners: Marketing Groningen en Marketing Drenthe

ACTIE 4 – ZONERING VERSTERKEN

In het visiedeel is beschreven dat het de aanbeveling verdient om ~~voor In het visiedeel is beschreven dat het de aanbeveling verdient om~~ - voor zover nog onvoldoende aanwezig - een zonering aan te brengen. De verschillende regimes (Natura 2000, EHS, etc.) vereisen een vertaling naar het recreatief laadvermogen van gebieden. Op deze wijze kunnen de gebieden benut worden die zich ervoor lenen en kunnen de gebied in rust blijven waar dat nodig is. De zuidzijde van het Leekstermeer leent zich bijvoorbeeld vanwege de hoge natuurwaarden minder goed voor recreatief medegebruik. Ook kan het zijn dat hierbij sprake is van seizoensvariatie (geen verstoring tijdens het broedseizoen). De zonering zal worden gecombineerd met de geschetste doelgroepenbenadering.

Het gebruik van de zonering hoeft zich niet slechts te beperken tot paden en routes, alhoewel dat sowieso zich hiervoor leent. Het kan van meerwaarde zijn door ook breder te kijken naar het gebruik. ~~Zo heeft het Meerschappaterswoldsemeer aangegeven behoefte te hebben aan een Ontwikkelkader Paterswoldsemeer. Op basis van dit kader kunnen aanvragen van derden/initiatiefnemers worden beoordeeld. Op deze wijze kunnen gewenste activiteiten, bouwstijlen, waar wel/geen bebouwing en/of functies ook benoemd e.g. gepland worden.~~

Door inzicht te verkrijgen in het gebied en daar waar de kwetsbaarheid het hoogst is, ontstaat ook inzicht in daar waar het gebied zich leent voor een versterking in recreatief opzicht. Ingeschat wordt dat de randen nog beter benut kunnen worden, al dan niet in samenhang met de verbetering van de entrees.

Borg de natuurlijke waarden: Eerder is sprake van geweest dat de gezamenlijke natuurbeheerders een natuur- en landschapsvisie Onlanden zouden ontwikkelen. Het is goed dat een dergelijk samenhangend stuk verschijnt.

Belangrijkste partners: gezamenlijke overheden en gebiedsbeheerders

ACTIE 5 - POORTEN ONTWIKKELEN

De Onlanden kent verschillende eigenaren en beheerders. Een ieder heeft zijn eigen gebied gemarkeerd met borden. Voorgesteld wordt om het hele gebied van een uniforme aanduiding en beeldmerk te voorzien.

Daarnaast is het van belang om de punten van aankomst in het gebied (en dit zijn er best veel) te markeren door te werken met entrepunten. Aan de oostzijde zijn dit bijvoorbeeld de Onlanderij, het transferium Hoogkerk met Vd Valk, landgoed De Braak, kijkboerderij Hogevelde ende horeca en parkeerplaatsen rond het Paterswoldsemeer. Aan de westkant zijn dit onder meer Landgoed Nienoord en Cnossen.

Tenslotte wordt het aanbevolen om een goede en herkenbare route voor

langzaam verkeersdeelnemers te realiseren vanuit omliggende dorpen en de stad Groningen. Op dit moment is er geen heldere route vanaf de Grote Markt in Groningen, de brink van Roden, de centra van Eelde-Paterswolde en Peize naar het gebied. Ditzelfde geldt in mindere mate voor Leek (Leek ligt tegen Nienoord aan).

Maar desalniettemin liggen er mogelijkheden voor een rondje Paterswoldsemeer, een rondje Leekstermeer, zowel lopend als met de fiets.

Qua eindbeeld is het verder de insteek om vanaf elke entreeplaats een herkenbare routemarkering te hebben met kilometer of tijdsaanduiding

Belangrijkste partner: Gemeentes en gebiedsbeheerders

ACTIE 6 - MEEWERKEN AAN CONCEPT GROENINGEN

Met het concept Groeningen wordt er onder aanvoering van Staatsbosbeheer vanaf het najaar van 2017 gewerkt aan een hele groene cirkel / uitloopgebied rondom de stad. De samenwerkingsagenda dient in dit concept ondergebracht te worden. Deze samenwerkingsagenda richt zich vooral op de korte termijn: wat er in de komende jaren actief gedaan kan worden aan verbetering van het gebied en de samenwerking. Ook ligt de nadruk op de vrijetijdseconomie en natuur. Het project Groeningen richt zich op de langere termijn, een groter gebied en een bredere thematiek. Juist daarom kunnen de twee plannen elkaar goed aanvullen.

Belangrijkste partners: Staatsbosbeheer

ACTIE 7 - EEN LEVENDE LIJST MET VERBETERPUNTEN

Om het gebied verder te verbeteren en op lange termijn op peil te houden, is het belangrijk dat er een goed functionerende 'feedback loop' is. Een levende lijst met verbeterpunten. ~~Het Meerschapsgebied heeft al een lijst aangeleverd van diverse mogelijke acties die bij kunnen dragen aan de versterking van de recreatieve structuur (samenhang met 4). Het betreft Voorbeelden van verbeterpunten zijn:~~

- Aanpassen / verbeteren van de wandel- en fietspadenstructuur ~~meerschapsgebied en aansluiting hiervan op de directe omgeving. Met name ook oostzijde Paterswoldsemeer~~
 - Openbare toiletvoorziening ~~bij Sluis-Oosteroever~~
 - ~~Uitbreiding camperplekken~~
 - Oprichten kleinschalige camping
 - ~~Benutting vuurtoren~~
 - ~~Optimalisatie zwemlocatie De Lijte~~
 - ~~Aanleg circuit voor sport, spel en fitness Hoornse Plas~~
 - ~~Optimalisatie toiletvoorzieningen incl. douches~~
 - ~~Optimalisatie ligplaatsen eilanden en passantenhaven tbv recreatievaart~~
 - ~~Gezamenlijke handhaving~~
 - ~~Diverse particuliere initiatieven: waterskibaan, aquapark, reddingsbrigade vestiging, vestiging surf/sup/zeilschool, biologische groentetuin, beachvolleybalaccomodatie, bijentuin. Tevens is een wedstrijdroeibaan als een mogelijkheid genoemd.~~
- ~~Ook de andere gebiedsbeheerders zouden zo'n lijst moeten bijhouden.~~ De gebiedsbeheerder kan de gezamenlijke lijst ~~coördineren~~ coördineren. Bezoekers en ondernemers moeten ook in staat zijn om ideeën toe te voegen aan de lijst.

Belangrijkste partners: Gebiedsbeheerders

ACTIE 8 - EEN ACTIVITEITENKALENDER BIJHOUDEN

Er worden met enige regelmaat activiteiten en evenementen georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn de klassieke concerten op de Onlanderij, Midsommer music at the lake (vroeger ook wel eens Jazz on the Lake), wat 'n kunst festival en concerten in de kerk van Midwolde. Door dit in een gezamenlijke agenda op te nemen, wordt het beter zichtbaar. De kalender kan een middel zijn voor organisatoren om de activiteiten beter op elkaar af te stemmen en te spreiden, of juist iets te gaan organiseren in een periode dat er nog weinig gebeurt. Op deze wijze kunnen de partijen elkaar versterken. Voor bezoekers helpt het om er bewust van te worden dat er veel in dit gebied wordt georganiseerd en om niks te missen.

Belangrijkste partners: Alle ondernemers samen

Investerings

De uitvoering van de samenwerkingsagenda komt hiermee op een bedrag uit van €250.000,-. Dit is een fors bedrag. Tegelijkertijd geven alle partijen aan dat het meerwaarde heeft om hier aan te beginnen. Vrijwel iedereen vindt met name het aanstellen van een kwartiermaker, als loket, aanjager, regisseur, etc. van het grootste belang. Denkbaar is, om als het niet lukt de 2,5 ton bij elkaar te brengen, alvast wel te beginnen om voor een x- aantal dagen een kwartiermaker aan te stellen. Er kan dan - naast genoemde taken - een start gemaakt worden. Een van de taken is voorts om voor een vervolg een verdere financiering met zijn allen bij elkaar te brengen.

Actie Geraamde kosten

- 1 Kwartiermaker (2 jaar) € 160,000
 - 2 Aantrekkelijke arrangementen € 20,000
 - 3 Slimme marketing € 20,000
 - 4 Zonering € 20,000
 - 5 Poorten € 20,000
 - 6 Groeningen separaat
 - 7 Levende lijst verbeterpunten € 0
 - 8 Activiteitenkalender € 10,000
- Totaal € 250,000

Plannen, Documenten en initiatieven

- Verkenning laagveengordel Regiopark (2013), Regio Groningen Assen
- Beleidsvisie Meerschop Paterswolde (2012), Meerschop Paterswolde
- Geoportaal provincie Drenthe (EHS 2016)
- Omgevingsvisie Noordenveld 2030 (2017), Gemeente Noordenveld
- Projectnota gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier (2015), Provincie Groningen
- Structuurvisie LOP (2009), gemeente Tynaarlo
- Structuurplan 2006, gemeente Tynaarlo
- Kadernota Economie, Tynaarlo Verbindt (2013), gemeente Tynaarlo
- Gemeentelijke ontwikkelingsvisie (2011), gemeente Leek
- Revisie Omgevingsvisie 2018, Koersdocument, provincie Drenthe
- The next City (2016), gemeente Groningen
- Omgevingsvisie provincie Groningen 2016-2020, provincie Groningen
- Structuurvisie Meerweg ontwikkelt meer (2008), gemeente Haren
- Project programmatische aanpak landschap IGS Leek-Noordenveld,

gemeenten Noordenveld en Leek

- Project opwaardering Landgoederenzone Eelde-Paterswolde, Natuurmonumenten
- Project uitkijktoren Onlanden, Natuurmonumenten
- Project Groeningen, Staatsbosbeier (2016)
- Project de Lijte
- Project uitbreiding Hampshire Hoornse Meer
- Project EVZ Meerweg, provincie Groningen
- Initiatief De Onlanderij, Natuurmonumenten
- Initiatief zichtbaarheid/ vindbaar landgoed Nienoo

Het Paterswoldsemeer (ook: Paterswoldse meer of Paterswoldermeer) is een meer ten zuidwesten van de Nederlandse stad Groningen op de grens van de provincie Groningen en Drenthe.

Het Paterswoldsemeer is inclusief het Hoornsemeer 270 ha groot. Aan de oostzijde is het Paterswoldse meer via de schutsluis de Nijveensterkolk verbonden met het Hoornsediep, een restant van de Drentsche Aa, en daarmee met het Noord-Willemskanaal. Over het dijkje naast het Hoornsediep, de Hoornsedijk, loopt het Pieterpad. Aan de zuidzijde wordt het meer begrensd door de Meerweg, de weg van Haren naar Paterswolde. Ten zuiden daarvan ligt het Friese Veen.

Het Paterswoldsemeer is ontstaan in de 16e en 17e eeuw door afgraving van het veen in het gebied dat ook wel Neerwolde wordt genoemd. In het begin van de 20e eeuw werd het gebied ontdekt door welgestelde recreanten. Dat was ook de tijd dat veel van de huidige in het oog vallende locaties werden aangelegd. De bekendste hiervan zijn de Paalkoepel, een op palen gebouwd paviljoen (thans café-restaurant), hotel het Vergulde Anker (het voormalige Familiehôtel) en het clubhuis van de zeilvereniging De Twee Provinciën. Aan de noordkant van het meer in zijn oude omvang, was in de jaren voor de Tweede Wereldoorlog geen sprake van recreatie, maar werd de vruchtbare veengrond gebruikt als tuin. Boeren uit Eelderwolde stelden aan inwoners van de stad Groningen grond aan het meer beschikbaar als volkstuin. In de loop der jaren zijn de gebruikers van die tuinen huisjes gaan bouwen om de weekeinden in door te brengen. Op deze manier zijn aan de noordkant van het oude meer vele recreatiewoningen gebouwd die het meer een bijzonder accent verlenen. In de jaren 1970 is deze kant van het meer uitgebreid gereconstrueerd. Niet alleen zijn de stukjes niet ontgonnen veen (eilandjes) toen van beschoeiingen voorzien en opgehoogd waardoor zij niet zijn verdwenen, maar ook is de wildgroei van recreatieve verblijven aangepakt. Door de aanleg van riolering, waterleiding en een ontsluitingsweg is de intensiteit van de verblijfsrecreatie aan deze kant van het meer enorm toegenomen. De regelgeving van de betrokken gemeenten Haren, Groningen en (thans) Tynaarlo volgde met gelijke tred. In de Tweede Wereldoorlog hebben veel onderduikers gebruik kunnen maken van de primitieve faciliteiten die door de volkstuinders waren aangelegd om aan vervolging door de Duitsers te ontkomen. De meest recente uitbreiding van het meer vond plaats in 1982 toen er een verbinding werd gemaakt met het noordelijker aangelegde Hoornsemeer, om zo een groter recreatiegebied te hebben. Hierdoor werd het meer verdubbeld in oppervlakte. Op de grens van de twee meren bevinden zich de eilanden de Fokken en de Zweerden. Door de ligging onder de rook van Groningen is het meer geliefd bij vaarrecreanten, vooral zeilers. Het Hoornsemeer, en meer in het bijzonder de

Hoornseplas, is geliefd bij zwemmers en zonnebaders. Tot de jaren 1970 bevond zich aan de Meerweg een speeltuin en tot in de jaren 1950 was er aan de westkant van het meer een zwembad. Zwemmen was daarna alleen prettig bij het Slakkeneiland, omdat daar een enigszins zandige bodem aanwezig is. Op de oostelijke oever van het meer staat sinds 1971 de poldermolen De Helper uit 1863. Aan de westkant van het meer is in 2011 een vaarverbinding gemaakt tussen het meer en de waterwegen van de nieuwe wijk Ter Borch. Hoewel het meer naar het dorp Paterswolde is genoemd, ligt het grotendeels in de gemeente Haren. Het beheer is in handen van het Meerschop Paterswolde, een samenwerkingsverband van de betrokken gemeenten.

Bron: Wikipedia